

» *Arbetslösheten är
ingen stor politisk
fråga längre*

EN SLUTSATS AV VÅRPROPOSITIONEN är att arbetslösheten som problem inte längre står på regeringens politiska dagordning. Grundtonen i propositionen är belåtenhet med den ekonomiska situationen, och den huvudsakliga strategin för att lösa arbetslöshetsproblemet är att vänta in effekterna av den stadiga förbättring av ekonomin som regeringen ser framför sig.

Den enda åtgärd i vårpropositionen som är inriktad på att minska arbetslösheten är det särskilda stödet för anställning av långtidsarbetslösa. Detta är en i raden av specialdestinerade arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Dess effekter kommer sannolikt inte att bli mycket mera påtagliga än dess föregångares, som GAS och RAS.

Fördelen med just denna åtgärd är att den riktar sig mot den grupp där problemet är störst. Om den kan bidra till att några av de långtidsarbetslösa behåller fotfästet på arbetsmarknaden har den inte varit helt ofelad.

Vad som emellertid gör att denna typ av åtgärder inte kan förväntas ge några mera omfattande effekter är att de med nödvändighet förblir partiella till sin karaktär. Om vi ser stödet ur arbetsgivarens synvinkel så verkar den nödvändiga tidsbegränsningen återhållande. Att anställa en person är ett långsiktigt åtagande. Ett initialt stöd med begränsad varaktighet påverkar därför inte kalkylen för en anställning mera påtagligt.

NÄR DET GÄLLER DE ANSTÄLLNINGAR som faktiskt sker kan man vänta sig att de i viss utsträckning tränger undan andra anställningar.

Erfarenheter av liknande åtgärder visar att dessa effekter vanligtvis är betydande. Stödets konstruktion missgynnar då dem som varit arbetslösa under en längre tid, men ännu inte hunnit bli långtidsarbetslösa.

I valet mellan att anställa någon som varit arbetslös i åtta månader eller någon som varit arbetslös ett år, och därmed klassas som långtidsarbetslös, kan konstruktionen leda till att arbetsgivaren föredrar den senare. Personen med åtta månader i arbetslöshet kan därför få vänta tills hon också blir långtidsarbetslös innan hon får en anställning. I statistiken registreras detta som en positiv effekt av det nya stödet men i realiteten har snarast den genomsnittliga arbetslöshetstiden förlängts.

Sannolikt är man inom regeringskansliet väl medveten om allt detta och gör sig sålunda inga förhoppningar om

att vårpropositionens åtgärd mot arbetslösheten ger någon större effekt.

Frågan blir då varför arbetslöshetsproblemen ges denna låga politiska prioritering. Ser man till den politiska energi som läggs ned på olika frågor så förefaller regeringen uppfatta den pågående utförsäljningen av lägenheter i allmännyttan som ett väsentligt mera akut problem än arbetslösheten.

SOM JAG SER DET FÖREFALLER DET finnas tre huvudsakliga förklaringar till regeringens passiva hållning. Den första är politiska blockeringar inom regeringsunderlaget och mellan LO och regeringen. Det finns inom denna grup-

pering helt enkelt ingen gemensam syn på frågan om hur arbetslöshetsproblemet skall lösas. Vänsterpartiets idéer om förkortad arbetstid och en mera expansiv ekonomisk politik ses med all rätt med misstro inom regeringskansliet.

De förändringar inom arbetsrätten som man inom regeringskansliet, med stöd av olika internationella samarbetsorgan har försökt verka för stöter på ett abso-

lut motstånd hos LO, osv.

Till slut återstår bara att ena sig kring nya arbetsmarknadspolitiska åtgärder, som egentligen ingen tror särskilt mycket på.

För det andra förefaller det ha skett en tillvänjning till arbetslösheten, vilket minskar det politiska trycket i frågan. För den övervägande delen av befolkningen är arbetslösheten inget omedelbart problem. Den förbättring på arbetsmarknaden som faktiskt skett minskar därtill den upplevda risken av att bli arbetslös. För de grupper som drabbas särskilt hårt av arbetslösheten, som lågutbildade ungdomar, invandrare och personer över 55, förefaller vi att vara på väg mot en resignation där arbetslösheten blir ett närmast naturgivet tillstånd som vare sig man själv eller politikerna kan göra särskilt mycket åt.

För det tredje tror jag att det inom regeringskansliet på många håll faktiskt finns en ärlig tro på finansplanens budskap att arbetslöshetsproblemet är på väg att lösas av sig självt. Slutsatsen blir att det är först när nästa konjunkturedgång slår hål på denna föreställning som arbetslösheten åter hamnar högst på den politiska dagordningen. Då kanske de lösningar kan börja pressa sig fram som borde genomförts redan nu.

ULF JAKOBSSON

Artikelförfattaren är chef för Industriens Utredningsinstitut

OLA TORNELSSON/PRESSENS BILD

